

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu etická výchova

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu etická výchova pro 1. ročník základního vzdělávání

Téma	Výstup Žák:	Učivo	Integrované obory průřezová témata poznámky	Mezipředmětové vztahy
Základy mezilidských vztahů	<ul style="list-style-type: none"> si osvojí oslovování křesťními jmény používá vhodné formy pozdravu dodržuje jednoduchá komunikační pravidla ve třídě si osvojí vhodné formy vyjádření prosby, vděku a omluvy vnímá důležitost pravidel v životě člověka 	<ul style="list-style-type: none"> představení se významy jednotlivých křesťních jmen důvody pro oslovování křesťními jmény oslovování učitele a dospělých osob ve škole vytvoření základních komunikačních pravidel kolektivu pravda a lež pozdrav a jeho formy omluva – její význam a formy prosba vděčnost za vykonané dobro - poděkování vysvětlení základních pravidel pro práci v etické výchově – sezení v kruhu, problém má přednost, neskákat si do řeči atd. 	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA: <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova PODPOŘENÉ KOMPETENCE: <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a jeho svět
Vztahy v naší rodině	<ul style="list-style-type: none"> si uvědomuje hodnotu rodiny a význam rodičovské lásky 	<ul style="list-style-type: none"> hodnota rodiny význam rodičovské lásky 	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA: <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova PODPOŘENÉ KOMPETENCE: <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/ Člověk a jeho svět
Základy sebeúcty a úcty k druhým	<ul style="list-style-type: none"> si osvojí základní (předpoklady) vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým zachovává vzájemnou úctu při mezilidské interakci dostatečně zvládá starost o svoje věci 	<ul style="list-style-type: none"> uvědomění si vlastní hodnoty moje jméno oslava narozenin a svátku způsoby připisování pozitivních vlastností druhým vzájemná úcta při mezilidské interakci – pozdravit se, pěkně se oslovovat atd. kamarádství základní rozlišování pocitů u sebe a u druhých starostlivost o vlastní věci 	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA: <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Multikulturní výchova PODPOŘENÉ KOMPETENCE: <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské 	Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a jeho svět
Spolupráce a tvořivost	<ul style="list-style-type: none"> hledá, co ho spojuje se spolužáky a lidmi okolo něho si osvojí základní formy spolupráce využívá prvky tvořivosti při společném plnění úkolů tvořivě hledá způsoby, jak vyjadřovat dobro svým spolužákům 	<ul style="list-style-type: none"> hledání, co nás spojuje se spolužáky a lidmi okolo nás podpora spolupráce společné plnění úkolů zbavování se strachu z neznámého řešení úkolu a z tvořivého experimentování tvořivá pomoc spolužákům 	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA: <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana Multikulturní výchova PODPOŘENÉ KOMPETENCE: <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Matematika a její aplikace Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/ Člověk a svět práce
Základy prosociálnosti	<ul style="list-style-type: none"> vnímá prosociálnost jako běžnou součást každodenního života zvládá základní formy prosociálního chování v rodině zvládá základní formy prosociálního chování ve škole 	<ul style="list-style-type: none"> vnímání a prožívání prosociálnosti pomoc v běžných rodinných situacích pomoc v běžných školních situacích 	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA: <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Multikulturní výchova PODPOŘENÉ KOMPETENCE: <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské 	Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Matematika a její aplikace Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/ Člověk a svět práce

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu etická výchova pro 2. ročník základního vzdělávání

Téma	Žák: Výstup	Učivo	Integrované obory průřezová témata poznámky	Mezipředmětové vztahy
Třída jako společenství	<ul style="list-style-type: none"> • se podílí na vytváření společenství třídy prostřednictvím dodržování jasných a splnitelných pravidel • dodržuje pravidla nejen ve třídě, ale i v jiných skupinách • orientuje se ve stylu působení sankcí • vnímá své základní práva a povinnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • význam třídy v životě žáka • význam pravidel • dodržování dohodnutých pravidel • význam a způsoby sankcí – odměny a tresty • transfer pravidel do reálného života • základní práva a povinnosti 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p> <p>Matematika a její aplikace</p> <p>Člověk a zdraví /Tv/</p> <p>Člověk a jeho svět</p> <p>Umění a kultura /Hv, Vv/</p> <p>Informační a komunikační technologie</p> <p>Člověk a svět práce</p>
Základní komunikační dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> • si osvojí vhodné způsoby kladení otázek • rozlišuje vhodné a nevhodné či hrubé výrazy ve své verbální komunikaci • rozvíjí svoji trpělivost a neskáče druhým do řeči 	<ul style="list-style-type: none"> • důvody k tázání • význam tázání se • vhodné a nevhodné způsoby kladení otázek • vnímavost ke vhodným a hrubým výrazům ve verbální komunikaci • vnímavost k právu druhého být vyslechnutý 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/</p> <p>Matematika a její aplikace</p> <p>Člověk a zdraví /Tv/</p> <p>Člověk a jeho svět</p> <p>Umění a kultura /Hv, Vv/</p> <p>Informační a komunikační technologie</p> <p>Člověk a svět práce</p>
Formování zdravého sebevědomí a sebeúcty	<ul style="list-style-type: none"> • vnímá vlastní jedinečnost a originalitu • si vytváří základy svého sebepoznání • vnímá odlišnosti a podobnosti lidí 	<ul style="list-style-type: none"> • zcitlivění pro poznání základních charakteristických rysů vlastní osobnosti • základy sebepoznání • hledání toho, v čem jsem výjimečný • moje silné slabé stránky • já a lidé v mém okolí – odlišnosti a podobnosti • pojmenování základních pocitů 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Člověk a zdraví /Tv/</p> <p>Člověk a jeho svět</p>

Pozitivní hodnocení druhých	<ul style="list-style-type: none"> • si osvojí základy pozitivního hodnocení a přijetí druhých • pozitivně hodnotí druhé v běžných podmínkách • si uvědomuje pozitivní vlastnosti lidí ve svém okolí • zvládá projevovat pozornost, laskavost a uznání vůči druhým 	<ul style="list-style-type: none"> • důvody k pozitivnímu hodnocení druhých • poznávání pozitivních vlastností lidí v mém okolí, zejména v rodině a ve třídě • způsoby připisování pozitivních vlastností druhým • projevování pozornosti • projevování laskavosti • projevování uznání v běžných podmínkách 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Výchova demokratického občana o Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět</p>
Tvořivost	<ul style="list-style-type: none"> • rozvíjí tvořivé myšlení 	<ul style="list-style-type: none"> • představivost a obrazotvornost • nácvik tvořivosti při společném plnění úkolů • nácvik zbavování se strachu z neznámého řešení úkolu a z tvořivého experimentování • nácvik samostatného pozorování 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Mediální výchova o Environmentální výchova o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k učení o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské o pracovní 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Matematika a její aplikace Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/ Člověk a svět práce</p>
Prosociální dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> • zvládá prosociální dovednosti dělení se a darování • využívá tvořivost při darování 	<ul style="list-style-type: none"> • dělení se a význam pro mezilidské vztahy • darování a význam pro mezilidské vztahy • využití tvořivosti při darování – vymyšlení a vytvoření dárku pro druhé atd. 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Osobnostní a sociální výchova o Výchova demokratického občana o Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> o k řešení problému o komunikativní o sociální a personální o občanské 	<p>Člověk a jeho svět Umění a kultura /Vv/ Člověk a svět práce</p>

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu etická výchova pro 3. ročník základního vzdělávání

Téma	Žák:	Výstup	Učivo	Integrované obory průřezová témata poznámky	Mezipředmětové vztahy
Zúčastněné naslouchání		<ul style="list-style-type: none"> rozvíjí schopnost naslouchat druhým 	<ul style="list-style-type: none"> důležitost naslouchání v životě člověka především v rodině a ve škole důsledky nepozornosti při naslouchání výhody naslouchání 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Matematika a její aplikace Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/ Informační a komunikační technologie Člověk a svět práce</p>
Tvořivost		<ul style="list-style-type: none"> rozvíjí své speciální schopnosti související s tvořivostí rozvíjí své divergentní myšlení rozvíjí tvořivost v oblasti mezilidských vztahů 	<ul style="list-style-type: none"> speciální schopnosti související s tvořivostí divergentní myšlení význam tvořivosti v mezilidských vztazích způsoby realizace tvořivosti v mezilidských vztazích - zvláště v rodině a třídním kolektivu nácvik tvořivosti v mezilidských vztazích vytváření prožitků radosti pro druhé 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova Environmentální výchova Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Matematika a její aplikace Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/ Člověk a svět práce</p>
Komunikace citů		<ul style="list-style-type: none"> identifikuje základní city vyjadřuje city v jednoduchých situacích vyjadřuje pozitivní city eliminuje urážky, které vyjadřuje vůči druhým 	<ul style="list-style-type: none"> uvědomění si vlastních citů a pocitů pojmenování základních citů vyjádření základních citů vyjadřování citů spojených s obdivem druhých vyjadřování citů laskavosti k druhým sdělování radosti eliminace vzájemného urážení se 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mediální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/</p>
Empatie		<ul style="list-style-type: none"> reflektuje situaci druhých poskytuje adekvátní pomoc dokáže chápat situace a chování druhých především v rodině a ve škole na základě vlastních zkušeností a zážitků identifikuje důvody radosti a smutku u sebe a druhých dokáže zmírnit prožívání smutku druhých 	<ul style="list-style-type: none"> vnímavost k situaci druhých pochopení situace druhých prostřednictvím vlastních zkušeností a zážitků pochopení rodičů, sourozenců a dalších členů rodiny vzájemné pochopení ve třídě důvody k radosti a smutku u sebe a u druhých zmírňování prožívání smutku u druhých 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/ Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/</p>
Prosociální chování		<ul style="list-style-type: none"> navazuje a rozvíjí kamarádské vztahy vyjadřuje vhodnými formami zájem o prožívání a chování druhých 	<ul style="list-style-type: none"> význam blízkého člověka pro život jednotlivce základy kamarádství význam kamarádství vlastnosti dobrého kamaráda způsoby vyjádření zájmu o prožívání a chování druhého význam vyjadřování zájmu o druhého pro mezilidské vztahy práce na společném úkolu 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní pracovní sociální a personální občanské 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět</p>

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu etická výchova pro 4. ročník základního vzdělávání

Téma	Žák:	Výstup	Učivo	Integrované obory průřezová témata poznámky	Mezipředmětové vztahy
Neverbální komunikace		<ul style="list-style-type: none"> reflektuje důležitost prvků neverbální komunikace vnímá základní prvky neverbální komunikace u sebe a u druhých 	<ul style="list-style-type: none"> seznámení se s možnostmi neverbální komunikace zásady neverbální komunikace postoje těla mimika, úsměv zrakový kontakt gesta podání ruky zásady efektivní neverbální komunikace 	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA: <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova PODPOŘENÉ KOMPETENCE: <ul style="list-style-type: none"> komunikativní sociální a personální k řešení problémů 	Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/ Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/
Pozitivní hodnocení druhých		<ul style="list-style-type: none"> dokáže vyjádřit druhému pochvalu správně reaguje na pochvalu, kterou obdržel vhodně vyjadřuje odpuštění druhým se dokáže usmířit s druhými projevuje úctu k handicapovaným 	<ul style="list-style-type: none"> formy pozitivního hodnocení druhých připisování pozitivních vlastností druhým formy pochvaly význam pochvaly účinnost pochvaly správná reakce na pochvalu umění odpustit význam odpuštění formy vyjádření odpuštění usmíření úcta k handicapovaným 	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA: <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana Multikulturní výchova PODPOŘENÉ KOMPETENCE: <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské 	Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět
Komunikace citů		<ul style="list-style-type: none"> vnímá důležitost usměrňování základních citů vnímá problematiku sympatie sociálně přijatelným způsobem usměrňuje svůj hněv 	<ul style="list-style-type: none"> usměrňování základních citů pocity spokojenosti problematika sympatie pocity smutku a obav a jejich usměrňování hněv a jeho zvládnutí 	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA: <ul style="list-style-type: none"> Mediální výchova PODPOŘENÉ KOMPETENCE: <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému sociální a personální komunikativní 	Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/ Člověk a jeho svět
Empatie		<ul style="list-style-type: none"> chápe důležitost empatie zvládá přátelské přijetí lidí okolo sebe vnímá reakce druhých a snaží se je vyhodnotit dokáže vyjádřit soucit 	<ul style="list-style-type: none"> pochopení důležitosti empatie zážitek přijetí pro každé dítě nácvik přátelského přijetí pomocí empatie předpokládat reakci druhých vyjádření soucitu, 	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA: <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana Multikulturní výchova PODPOŘENÉ KOMPETENCE: <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému sociální a personální komunikativní občanské 	Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/ Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět
Reálné a zobrazené vzory		<ul style="list-style-type: none"> prezentuje své vzory identifikuje, co ho na jeho vzorech přitahuje 	<ul style="list-style-type: none"> já a moje vzory kde jsou mé vzory? vzory v rodině co mě na vzorech přitahuje 	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA: <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova Environmentální výchova Výchova demokratického občana Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Multikulturní výchova PODPOŘENÉ KOMPETENCE: <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu etická výchova pro 5. ročník základního vzdělávání

Téma	Žák:	Výstup	Učivo	Integrované obory průřezová témata poznámky	Mezipředmětové vztahy
Dialog jako prostředek komunikace		<ul style="list-style-type: none"> zvládá vést dialog s druhými v rovnocenné i podřízené pozici 	<ul style="list-style-type: none"> význam dialogu zásady dialogu nácvik dialogu s rodiči a učiteli nácvik dialogu s vrstevníky 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova Výchova demokratického občana Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/ Informační a komunikační technologie Člověk a svět práce</p>
Sebehodnocení a sebeúcta		<ul style="list-style-type: none"> uvědomuje si své schopnosti a silné stránky vnímá a reflektuje svoje úspěchy utváří své pozitivní sebehodnocení vnímá vliv pozitivního naladění na svůj život prohlubuje sebedůvěru rozlišuje způsoby vhodné a nevhodné sebe prezentace rozvíjí své sebeovládání utváří si, vnímá a reflektuje své cíle 	<ul style="list-style-type: none"> vnímání úspěchu význam úspěchu sebehodnocení podpora sebeoceňování význam pozitivního naladění vliv pozitivního naladění na zdraví rozvoj sebepoznání sebedůvěru způsoby vhodné a nevhodné sebe prezentace význam komunikace při sebe prezentaci sebeovládání překonávání překážek při dosahování cílů cílevědomost 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	<p>Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Člověk a svět práce</p>
Iniciativa a tvořivost		<ul style="list-style-type: none"> vnímá a reflektuje význam iniciativy pro společnost iniciativně vstupuje do vztahů s vrstevníky reflektuje své neúspěchy a vyvozuje z nich poučení pro další jednání rozvíjí smysluplné využití volného času 	<ul style="list-style-type: none"> iniciativa ve vztahu k jiným výhody a rizika iniciativnosti zásady iniciativnosti hledání možností, jak vycházet s druhými v rodině, ve třídě, mezi vrstevníky iniciativa nepřijatá jinými zpracování neúspěchu smysluplné využití volného času 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova Environmentální výchova Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Matematika a její aplikace Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět Umění a kultura /Hv, Vv/ Informační a komunikační technologie Člověk a svět práce</p>
Asertivita		<ul style="list-style-type: none"> vnímá důležitost asertivity pro svůj život dokáže rozlišit vhodnost nabídky k aktivitě především od svých vrstevníků reaguje asertivně na nevhodné nabídky k aktivitě zvládá techniku odmítání 	<ul style="list-style-type: none"> základy asertivity význam asertivity rozlišování mezi nabídkami druhých schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání schopnost odmítnout nabídku k užívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání technika odmítání 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Mediální výchova Environmentální výchova Multikulturní výchova <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k učení k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské pracovní 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ/ Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět</p>
Prosociální chování		<ul style="list-style-type: none"> povzbuzuje druhé projevuje zájem o spolužáky a vrstevníky dokáže být druhým prospěšný respektuje druhé vyjadřuje prosociální chování vůči druhým svobodně 	<ul style="list-style-type: none"> povzbuzení druhých služba pro druhé zájem o spolužáky a vrstevníky respektování druhých svobodné přijetí vlastních závazků a povinností vůči druhým zodpovědnost za svá rozhodnutí 	<p>PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:</p> <ul style="list-style-type: none"> Osobnostní a sociální výchova Výchova demokratického občana <p>PODPOŘENÉ KOMPETENCE:</p> <ul style="list-style-type: none"> k řešení problému komunikativní sociální a personální občanské 	<p>Jazyk a jazyková komunikace /ČJ, CJ/ Člověk a zdraví /Tv/ Člověk a jeho svět</p>

Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství,
mládeže a tělovýchovy

Čj. 12586/2009-22

V Praze dne 16. 12. 2009

Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Čl. 1

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy mění v souladu s § 4 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání vydaný Opatřením ministryně školství, mládeže a tělovýchovy čj. 31504/2004-22 ze dne 13. prosince 2004, ve znění Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy čj. 27002/2005-22 ze dne 29. srpna 2005, Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy čj. 24653/2006-24 ze dne 30. dubna 2007 a Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy čj. 15523/2007-22 ze dne 26. června 2007.

Čl. 2

Do Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se do části 5.10 Doplnující vzdělávací obory vkládá jako část 5.10.3 nový doplňující vzdělávací obor s názvem Etická výchova.

Čl. 3

Text doplňujícího vzdělávacího oboru Etická výchova je uveden v Příloze č. 1 tohoto opatření.

Čl. 4

Toto opatření nabývá účinnosti dnem 1. září 2010.

Ministryně:
PhDr. Miroslava Kopicová, v.r.

Příloha č. 1 k Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, čj. 12586/2009-22

5.10.3 ETICKÁ VÝCHOVA

DOPLŇUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ OBOR

Obsah doplňujícího vzdělávacího oboru tvoří následující témata:

1. Mezilidské vztahy a komunikace.
2. Důstojnost lidské osoby. Pozitivní hodnocení sebe.
3. Pozitivní hodnocení druhých.
4. Kreativita a iniciativa. Řešení problémů a úkolů. Přijetí vlastního a společného rozhodnutí.
5. Komunikace citů.
6. Interpersonální a sociální empatie.
7. Asertivita. Zvládnutí agresivity a soutěživosti. Sebeovládání. Řešení konfliktů.
8. Reálné a zobrazené vzory.
9. Prosociální chování v osobních vztazích. Pomoc, darování, dělení se, spolupráce, přátelství.
10. Prosociální chování ve veřejném životě. Solidarita a sociální problémy.

Na deset základních témat navazuje šest aplikačních témat, mezi která patří:

- Etické hodnoty
- Sexuální zdraví
- Rodinný život
- Duchovní rozměr člověka
- Ekonomické hodnoty
- Ochrana přírody a životního prostředí
- Hledání pravdy a dobra jako součást přirozenosti člověka

Etická výchova vytváří celou řadu mezipředmětových vztahů. Ve vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura navazuje etická výchova na učivo naslouchání, mluvený projev, písemný projev a tvořivé činnosti s literárním textem a ve vzdělávacím oboru Cizí jazyk na učivo pravidla komunikace v běžných každodenních situacích. Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět navazuje na učivo domov, škola, rodina, soužití lidí, chování lidí, základní globální problémy, ohleduplné chování k přírodě, ochrana přírody, partnerství, rodičovství a základy sexuální výchovy. Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství navazuje na učivo naše škola, obec, region, kraj, lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití, podobnost a odlišnost lidí, osobní rozvoj, vnitřní svět člověka a lidská práva. Ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda ve vzdělávacím oboru Přírodopis navazuje na učivo životní styl a ochrana přírody a životního prostředí. Ve vzdělávací oblasti Člověk a kultura ve vzdělávacím oboru Výtvarná výchova navazuje na učivo prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností a ověřování komunikačních účinků. Ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví ve vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví navazuje na učivo vztahy mezi lidmi a formy soužití, změny v životě člověka a jejich reflexe, zdravý způsob života a péče o zdraví, rizika ohrožující zdraví a jejich prevence a osobnostní a sociální rozvoj. V doplňujícím vzdělávacím oboru Dramatická výchova navazuje na učivo základní předpoklady dramatického jednání a proces dramatické a inscenační tvorby. Z průřezových témat navazuje především na vzdělávací obsah osobnostní a sociální výchovy, multikulturní výchovy, environmentální výchovy a mediální výchovy.

Etická výchova žáka především vede: k navázání a udržování uspokojivých vztahů, k vytvoření si pravdivé představy o sobě samém, k tvořivému řešení každodenních problémů, k formulaci svých názorů a postojů na základě vlastního úsudku s využitím poznatků z diskuze s druhými, ke kritickému vnímání vlivu vzorů při vytváření vlastního světonázoru, k pochopení základních environmentálních a ekologických problémů a souvislostí moderního světa.

Doplňující vzdělávací obor etická výchova u žáka rozvíjí: sociální dovednosti, které jsou zaměřeny nejen na vlastní prospěch, ale také na prospěch jiných lidí a celé společnosti, na samostatné pozorování s následným kritickým posouzením a vyvozením závěrů pro praktický život, samostatnost při hledání vhodných způsobů řešení problémů, správné způsoby komunikace, respekt k hodnotám, názorům a přesvědčení jiných lidí, schopnost vcítit se do situací ostatních lidí, pozitivní představu o sobě samém a schopnost účinné spolupráce.

Hlavním důvodem pro zařazení etické výchovy do RVP ZV je skutečnost, že v naší školské soustavě chybí předmět, který by systematicky rozvíjel mravní stránku osobnosti žáků. Důležitost a aktuálnost tohoto kroku podporují i zkušenosti z většiny zemí OECD, ve kterých je předmět s podobným obsahem do vzdělávacího systému zařazen.

Vzdělávání je založeno na zásadách svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání (§ 2, odst. 1, písm. e) školského zákona).

Vzdělávací obsah

1. stupeň

Očekávané výstupy - 1. období

žák

- *si osvojí oslovování křestními jmény, používání vhodných forem pozdravu, naslouchání, dodržování jednoduchých komunikačních pravidel ve třídě, poděkování, omluvu, přiměřenou gestikulaci*
- *se podílí na vytváření společenství třídy prostřednictvím dodržování jasných a splnitelných pravidel*
- *si osvojí základní (předpoklady)vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým*
- *si osvojí základy pozitivního hodnocení a přijetí druhých*
- *zvládá prosociální chování: pomoc v běžných školních situacích, dělení se, vyjádření soucitu, zájem o spolužáky*
- *vyjadřuje city v jednoduchých situacích*
- *využívá prvky tvořivosti při společném plnění úkolů*
- *reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc*

Očekávané výstupy - 2. období

žák

- *reflektuje důležitost prvků neverbální komunikace, eliminuje hrubé výrazy z verbální komunikace, zvládá položit vhodnou otázku*
- *si uvědomuje své schopnosti a silné stránky, utváří své pozitivní sebehodnocení*
- *se dokáže těšit z radosti a úspěchu jiných, vyjadřuje účast na radosti i bolesti druhých, pozitivně hodnotí druhé v běžných podmínkách*
- *identifikuje základní city, vede rozhovor s druhými o jejich prožitcích, na základě empatického vnímání přemýšlí nad konkrétní pomocí*
- *jednoduchými skutky realizuje tvořivost v mezilidských vztazích, především v rodině a v kolektivu třídy*
- *iniciativně vstupuje do vztahů s vrstevníky, dokáže rozlišit jejich nabídky k aktivitě a na nevhodné reaguje asertivně*

Učivo

ZÁKLADNÍ KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI

- **komunikace při vytváření výchovného kolektivu** – představení se, vytvoření základní komunikačních pravidel kolektivu, zdvořilost, otevřená komunikace
- **základní prvky verbální komunikace v mezilidských vztazích** - pozdrav, otázka, prosba, poděkování, omluva
- **základy neverbální komunikace** - seznámení se s možnostmi neverbální komunikace, postoje těla, mimika, zrakový kontakt, gesta, podání ruky
- **komunikace citů** – identifikace, vyjádření a usměrňování základních citů, pocity spokojenosti, radosti, sympatie, smutku, obav a hněvu

POZITIVNÍ HODNOCENÍ SEBE A DRUHÝCH

- **sebepojetí** - sebepoznání, sebehodnocení, sebezpřijetí, sebe prezentace, sebeovládání, podpora sebeoceňování
- **pozitivní hodnocení druhých** – v běžných podmínkách projevování pozornosti a laskavosti, vyjádření uznání, účinnost pochvaly, připisování pozitivních vlastností druhým, správná reakce na pochvalu
- **akceptace druhého** - zážitek přijetí pro každé dítě, nácvik přátelského přijetí, umění odpustit, pomocí empatie předpokládat reakci druhých

TVOŘIVOST A ZÁKLADY SPOLUPRÁCE

- **tvořivost v mezilidských vztazích** – vytváření prožitků radosti pro druhé, společné plnění úkolů, zbavování se strachu z neznámého řešení úkolu a z tvořivého experimentování
- **schopnost spolupráce** – radost ze společné činnosti a výsledku, vyjádření zájmu, základní pravidla spolupráce
- **elementární prosociálnost** – darování, ochota dělit se, povzbuzení, služba, vyjádření soucitu, přátelství

ZÁKLADY ASERTIVNÍHO CHOVÁNÍ

- **iniciativa** – ve vztahu k jiným, hledání možnosti jak vycházet s jinými lidmi v rodině, ve třídě, mezi vrstevníky, iniciativa nepřijatá jinými, zpracování neúspěchu
- **asertivní chování** – rozlišování mezi nabídkami druhých, schopnost odmítnutí nabídky k podvodu, krádeži, pomlouvání, zneužívání návykových látek a sexuálnímu zneužívání

2. stupeň

Očekávané výstupy

žák

- *komunikuje otevřeně, pravdivě, s porozuměním pro potřeby druhých a přiměřeně situaci*
- *respektuje velikost a důstojnost lidské osoby, objevuje vlastní jedinečnost a identitu a vytváří si zdravé sebevědomí*
- *analyzuje a aplikuje empatii v kolektivu*
- *nahrazuje agresivní a pasivní chování chováním asertivním, neagresivním způsobem obhajuje svá práva*
- *rozděluje manipulační působení médií a identifikuje se s pozitivními prosociálními vzory*
- *spolupracuje i v obtížných sociálních situacích*
- *je vnímavý k sociálním problémům, v kontextu své situace a svých možností přispívá k jejich řešení*
- *analyzuje etické aspekty různých životních situací*
- *se rozhoduje uvážlivě a vhodně v každodenních situacích a nevyhýbá se řešení osobních problémů*
- *aplikuje postoje a způsobilosti, které rozvíjejí mezilidské vztahy*

Učivo

KOMUNIKACE

- **otevřená komunikace** – úroveň komunikace, zásady verbální komunikace, komunikační chyby, dialog, komunikace ve ztížených podmínkách
- **aktivní naslouchání** – cíle, výhody, zásady, způsob a nácvik aktivního naslouchání

DŮSTOJNOST A IDENTITA LIDSKÉ OSOBY

- **úcta k lidské osobě** – lidská práva, zdroje lidských práv, svoboda, rovnost, potenciality člověka, pozitivní hodnocení druhých v obtížných situacích, občanská zralost
- **jedinečnost a identita člověka** – rozvoj sebevědomí, hodnotová orientace, rozvoj sebeovládání a morálního úsudku, selfmanagement, úvahy nad mravními zásadami, radost a optimizmus v životě

ASERTIVNÍ CHOVÁNÍ

- **asertivní chování** – přijatelný kompromis, konstruktivní kritika, přijetí pochvaly, požádání o laskavost, stížnost, otázka po důvodu, realizace svých práv, řešení konfliktu
- **obrana před manipulací** - asertivní techniky – manipulace, vysvětlení a nácvik jednotlivých asertivních technik
- **fair play** – zdravá soutěživost, dodržování pravidel hry, asertivita a prosociálnost v soutěživých situacích, prosociálnost a sport

REÁLNÉ A ZOBRAZENÉ VZORY

- **pozitivní vzory versus pochybné idoly** – senzibilizace pro rozlišování vzorů, vliv reálných vzorů, prosociální vzory ve veřejném životě, vzory ve vlastní rodině, vliv zobrazených vzorů a vhodné literární prameny, smysl autority, vztah k autoritě

- **podpora pozitivního působení televize a médií** – nabídka pozitivních vzorů v médiích, kritický přístup k působení médií, eliminace vlivu agrese, zvládání agrese, rozlišování mezi realitou a pseudorealitou, účinná obrana proti manipulaci médii, media a volný čas
- **já** – potenciální vzor pro druhé – smysl a cíl mého života, postoje, zodpovědný život, mé schopnosti a společnost, zdravý způsob života, autonomie a konformita

INICIATIVA A KOMPLEXNÍ PROSOCIÁLNOST

- **iniciativa a tvořivost** – renatalizace, nácvik tvořivosti, prosociální aspekt iniciativy a tvořivosti ve školním prostředí a v rodině, psychická a fyzická pomoc, ochota ke spolupráci, přátelství
- **iniciativa ve ztížených podmínkách** – pozitivní formulace problému, pomoc anonymnímu člověku, veřejná osobní angažovanost
- **uplatnění komplexní prosociálnosti** – bída světa, informovanost o situaci zemí třetího světa, vztah k menšinám, využití prosociálnosti v multikulturní společnosti, pozitivní vztah k diverzitám

APLIKOVANÁ ETICKÁ VÝCHOVA

- **etické hodnoty** – zdroje etiky, osobní odpovědnost, smysl života, aplikace mravních zásad a hodnot, ctnosti, svědomí a jeho rozvoj
- **sexuální zdraví** – zodpovědný vztah k sexualitě, mládí – příprava na lásku, sexuální identita, nezralé rodičovství
- **rodina** – poznání vlastní rodiny a jejích pravidel, práva a povinnosti v rodině, role v rodině, formulace nevyslovených pravidel a očekávání, hodnota rodiny, zlepšení atmosféry v rodině, komunikace v rodině, úcta k členům rodiny, úcta ke stáří
- **duchovní rozměr člověka** – obrana proti sektám, tolerance k lidem s jiným světovým názorem, informace o různých světonázorech
- **ekonomické hodnoty** – rozumné nakládání s penězi, zájem o otázky národního hospodářství, vztah mezi ekonomikou a etikou, rozvíjení ekonomických ctností – šetrnost, podnikavost
- **ochrana přírody a životního prostředí** – úcta k životu ve všech jeho formách, citový vztah člověka k přírodě, vnímání krásy a mnohotvárnosti přírody, zodpovědnost za životní prostředí